

WATERBELEID VAN DE BUREN

PROVINCIE LIMBURG E.A.

Maart 2005

110502/ZC5/035/200740

Inhoud

1	Inleiding	3
1.1	Doelstelling	3
1.2	Producten	3
1.3	Kader	4
1.4	Leeswijzer	4
2	Informatie verzameling	5
2.1	Database en internetsite waterbeleid van de buren	5
2.2	Het waterbeleid van de buren in een notedop	6
2.2.1	Vlaanderen	6
2.2.2	Wallonië	10
2.2.3	Duitsland	13
3	Inzicht in het waterbeleid van de buren	16
4	Conclusies en aanbevelingen	18
Bijlage 1	Gebruikt achtergrondmateriaal	21
Bijlage 2	Format en internetsite	27
Bijlage 3	Ingevuld voorbeeld	32
Bijlage 4	Verslag workshop	36
Colofon		42

HOOFDSTUK

1 Inleiding

Figuur 1

Stroomgebied van de Maas

Het Maasstroomgebied is een grensoverschrijdend stroomgebied (zie Figuur 1). Hierdoor is het voor de Nederlandse regionale waterbeheerders en met name de provincies en waterschappen in het stroomgebied van groot belang om te weten hoe de andere landen in het stroomgebied, met name de buurlanden België en Duitsland, omgaan met hun waterbeleid. Om deze vragen te beantwoorden, is de provincie Limburg samen met de provincie Noord-Brabant, de Limburgse waterschappen Roer en Overmaas en Peel en Maasvallei en de Brabantse waterschappen de Dommel en Brabantse Delta gestart met dit project.

1.1

DOELSTELLING

Doelstelling is om te weten te komen wat de overeenkomsten en verschillen in beleid en in uitvoering van beleid zijn voor zover relevant voor afstemming en samenwerking voor provincies en waterschappen met partners in de buurlanden. Op basis van deze kennis kan bezien worden op welke wijze inzet vanuit Nederland in het overleg met het buitenland het beste plaats kan vinden.

1.2

PRODUCTEN

De informatieverzameling die heeft plaatsgevonden en de gestructureerde weergave daarvan, alsmede het verkregen inzicht, leidt tot de volgende producten:

§ De database op de internetsite:

<http://beleidsanalyse.arcadis.nl/maasbeleid/default.aspx>. Deze webbased database geeft gestructureerde informatie over het waterbeleid in het stroomgebied van de Maas in onze buurlanden;

- § De rapportage. Dit document is een weerslag van informatie die tijdens de looptijd van het project is verzameld en geeft input aan wederzijdse discussie en mogelijkheden om kansen te identificeren om grensoverschrijdende afstemming en samenwerking met beleidsactoren uit deze regio's op te starten.

1.3

KADER

In dit project zijn drie aspecten centraal gezet:

- § De omvang van de inventarisatie: de inventarisatie beperkt zich tot het Vlaamse, het Waalse en het de Duitse deel van het stroomgebied van de Maas.
- § De onderwerpen zijn: hoog water, laag water, verdroging, emissie, waterkwaliteit, waterbodems, vergunningen / monitoring / handhaving, inrichting beheer, biologie / ecologie
- § Het format voor inventarisatie: deze lijst bevat de aspecten die aan de orde dienen te komen, alsmede de wijze waarop dat dient te gebeuren bij de inventarisatie van het waterbeleid van de buren. Dit is geen waardevrij lijstje; het is een willekeurige opsomming van relevante aspecten (zie bijlage 2).

1.4

LEESWIJZER

In hoofdstuk 2 is een overzicht gegeven van de informatie die is verzameld en hoe de afbakening van de informatieverzameling heeft plaatsgevonden. Hoofdstuk 3 geeft inzicht in het waterbeleid van de buren gericht op het proces van afstemming en samenwerking. Hoofdstuk 4 geeft conclusies en aanbevelingen ten aanzien van informatieverzameling en de samenwerking met de buurlanden.

HOOFDSTUK 2 Informatie verzameling

Dit hoofdstuk gaat in op de informatie die in dit project verzameld is en op gestructureerde wijze is verwerkt en beschikbaar is gemaakt. De verzameling en beschikbaarheid van de informatie staat in het eerste deel van dit hoofdstuk weergegeven. In het tweede deel is op beschrijvende manier ingegaan op het waterbeleid van de buren.

2.1

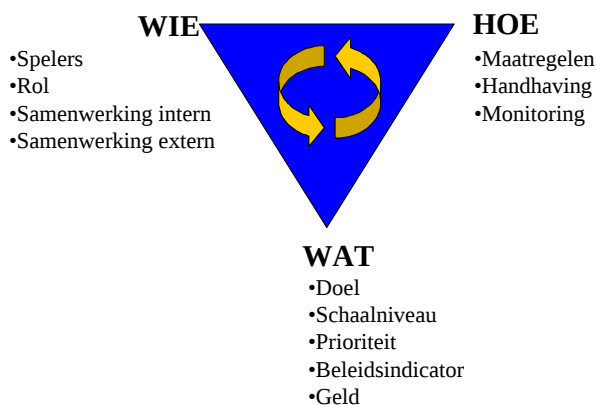
DATABASE EN INTERNETSITE WATERBELEID VAN DE BUREN

In deze paragraaf is weergegeven hoe de afbakening van de informatieverzameling heeft plaatsgevonden.

Gezien de centrale vraagstelling van het project, “onderzoek de overeenkomsten en verschillen voor zover relevant voor afstemming en samenwerking op beleidsthema's voor provincie en waterschappen met buitenlandse partners”, kan de informatie zich concentreren rond drie centrale vraagstellingen: wie, wat en hoe. Dit is in onderstaande figuur weergegeven.

Figuur 2

Centrale vraag voor informatieverzameling

Voor alle onderwerpen zijn in de eerste aanzet de volgende relevante vragen beschouwd:

- § welke doelen worden nagestreefd, waarin zijn ze vastgelegd, welke termijnen zijn voor de verschillende doel- en taakstellingen van toepassing en wat is de status ervan?
- § welke maatregelen worden ingezet om de doelen te bereiken?
- § hoe vindt de feitelijke uitvoering van de maatregelen plaats?
- § welke beleidsindicatoren worden gebruikt voor het volgen van de uitvoering van beleid?
- § hoe wordt gehandhaafd?
- § wat is de mate van grensoverschrijdende afstemming / samenwerking?

Op basis van bovenstaande vraagstelling en het gestelde kader (zie paragraaf 1.3) heeft dit geleid tot een volgende indeling op basis waarvan informatieverzameling heeft plaatsgevonden.

Tabel 1

Kader van
informatieverzameling

Omvang van inventarisatie:	Onderwerpen	Format
§ Nederlandse Maas	§ Hoog water	Gebied/ working area
§ Duitse Maas	§ Laag water	Schaal
§ Vlaamse Maas	§ Verdroging	Spelers
§ Waalse Maas	§ Emissie	Rol spelers
In dit project is voornamelijk	§ Waterkwaliteit	Bestaande samenwerking
gefocusseerd op de direct	§ Waterbodems	Grensoverschrijdende
aangrenzende landen en de	§ Vergunning, monitoring en	afstemming
grensoverschrijdende	handhaving	Doel
deelstroomgebieden:	§ Inrichting beheer	Waarin vastgelegd
Duitse Maas:	§ Biologie	Termijn
§ Rur	§ Ecologische beoordeling	Status
§ Schwalm		Maatregelen
§ Niers		Budget
		Termijn
		Fasering
Vlaamse Maas:		Uitvoering maatregelen
§ Dommel		Beleidsindicatoren
§ Mark		Monitoring
§ Jeker		Handhaving
§ Neer/ Tungelroyse Beek		Overig
		Bron/ link
Waalse Maas :		
§ Geul		
§ Jeker		

Op basis van deze indeling is een database opgezet en is de beschikbare beleidsinformatie verwerkt en opgenomen. De database is opgezet als een webbased applicatie, dat wil zeggen dat de database via internet toegankelijk is gemaakt, zowel voor invoer als ook voor opvragen van informatie (<http://beleidsanalyse.arcadis.nl/maasbeleid/default.aspx>). Nadere details over de inhoud van deze website, de formats die op deze website beschikbaar zijn en hoe met deze website om te gaan, staat weergegeven in bijlage 2.

2.2

HET WATERBELEID VAN DE BUREN IN EEN NOTEDOP

In onderstaande tekst is ingegaan op het waterbeleid van de buren met een accent op organisatiestructuren, planvorming en wetgeving. Deze informatie is aanvullend op datgene dat op de internetsite is te vinden.

2.2.1

VLAANDEREN

Bestuur en organisaties in het waterbeleid

België heeft een federaal systeem met drie beleidsniveaus. Op het hoogste niveau staan de federale overheid, de gemeenschappen en de gewesten die juridisch gezien alledrie elkaars gelijke zijn. Al deze overheden hebben een eigen regering en een eigen parlement alsmede een eigen uitvoeringsorganisatie. Voor water(beleid) in relatie tot dit project is alleen het

Vlaams Gewest van belang daarbij in acht genomen dat in Vlaanderen het Gewest en de Gemeenschap zijn samengevoegd. Binnen het departement Leefmilieu en Infrastructuur van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, houden de administratie Waterwegen en Zeewezen (AWZ) en de afdeling Water van AMINAL zich bezig met waterbeheer.

Het niveau onder het Gewest wordt ingenomen door de provincies. De provincie geeft invulling aan provinciaal beleid dat gekoppeld is aan het Gewestelijk beleid. In Vlaanderen liggen de provincies Antwerpen, Limburg, Oost-Vlaanderen, Vlaams-Brabant en West-Vlaanderen. Voor het Maasstroomgebied zijn de provincies Antwerpen en Limburg van belang.

Het laagste niveau is dat van de gemeenten. Op ditzelfde niveau bevinden zich nog een tweetal andere overheidsorganen, namelijk Polders en Wateringen.

Het waterbeheer

Tabel 2

Waterbeheer in Vlaanderen;
indeling in oppervlaktewateren

	Categorie/ naam	Begin en einde	Verantwoordelijke overheid
Bevaarbaar			Gewest - AWZ
Onbevaarbaar	3 bovenstroom	<u>Begin</u> : vastgelegd punt van oorsprong <u>Einde</u> : eerstvolgende gemeentegrens	Gemeente, Polders en Wateringen
	2 middenstroom	<u>Begin</u> : einde categorie 3 <u>Einde</u> : punt van het stroomgebied 5000 ha groot is	Provincie, Polders en Wateringen
	1 benedenstroom	<u>Begin</u> : einde categorie 2 <u>Einde</u> : uitmonding	Gewest - Aminoal ¹
	Niet geclassificeerd		

De onbevaarbare waterlopen – voor zover ingedeeld in een categorie – zijn ingeschreven in de Atlas van de onbevaarbare waterlopen (Belgische legger). Daarnaast is een deel van de wateren (veelal kleine) niet opgenomen in deze Atlas en daarmee niet geclassificeerd.

Betrokken organisatie/ instellingen bij het waterbeleid

In onderstaande tabellen zijn de voor het waterbeleid belangrijkste organisaties en samenwerkingsverbanden weergegeven.

¹ AMINAL bestuurt met 5 buitendiensten de onbevaarbare waterlopen van eerste categorie en volgt de waterlopen op in functie van verdroging, verontreiniging, wateroverlast, tekorten aan drink- en proceswater, verdwijnen van biodiversiteit van watergebonden eco-systemen, erosie- en sedimenttransport in en naar waterlopen.

Organisatie	Verantwoordelijkheid
AMINAL ²	De afdeling water van AMINAL verzorgt het beheer van grond- en drinkwater en beheert de onbevaarbare waterlopen van eerste categorie. Daarnaast vindt hier beleidsvoorbereiding en evaluatie plaats en worden milieuvergunningen uitgegeven.
Aquafln	In opdracht van het Vlaamse Gewest zuivert Aquafln het afvalwater dat via de openbare riolering wordt verzameld en aangevoerd. Aquafln staat ook in voor het ontwerp, de bouw en de financiering van de noodzakelijke bovengemeentelijke infrastructuur voor de waterzuivering in Vlaanderen.
AWZ	AWZ is verantwoordelijke voor de Waterwegen en de Havens; het gaat dan om de belangrijkste, niet aan getij onderhevige rivieren en kanalen.
SVW	Intercommunaal Samenwerkingscomité van Waterbedrijven
Vlaamse Land Maatschappij VLM	VLM voert het beleid van het Gewest uit voor water betreft zaken als landinrichting, plattelandsbeleid, mestbank, bescherming, GIS.
Vlaamse Milieu Maatschappij ² VMM	De Vlaamse Milieumaatschappij rapporteert over de kwaliteit van het leefmilieu in het algemeen en lucht en water in het bijzonder. De VMM beheert de kwaliteit van het oppervlaktewater en meet geloosde vuilvrachten.

Samenwerkingsorganisaties	Verantwoordelijkheid
Commissie Integraal Water CIW	Het CIW werd in mei 1996 op verzoek van de Vlaamse minister van Leefmilieu opgericht om het integraal waterbeheer in Vlaanderen beleidsmatig vorm te geven, te begeleiden en de realisatie ervan op te volgen.
Gewestelijk Milieu Overleg GMO	Het GMO is verantwoordelijke voor het milieubeleidsplan. In het GMO zijn OVAM (Afval en bodemverontreiniging), VLM VMM en AMINAL vertegenwoordigd.

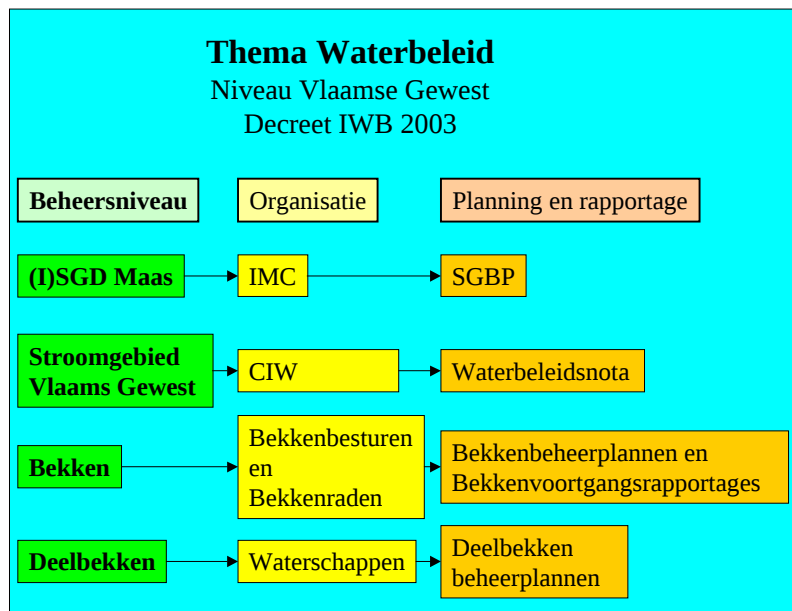
Wetten en planvorming

Ter oriëntering is in de figuur hieronder een schematisch overzicht gegeven van de verhouding tussen de verschillende planfiguren.

² Op het moment van uitkomen van dit rapport is er sprake van een fusieproces tussen AMINAL en de VMM

Figuur 3

Planvorming binnen het
Vlaamse waterbeheer

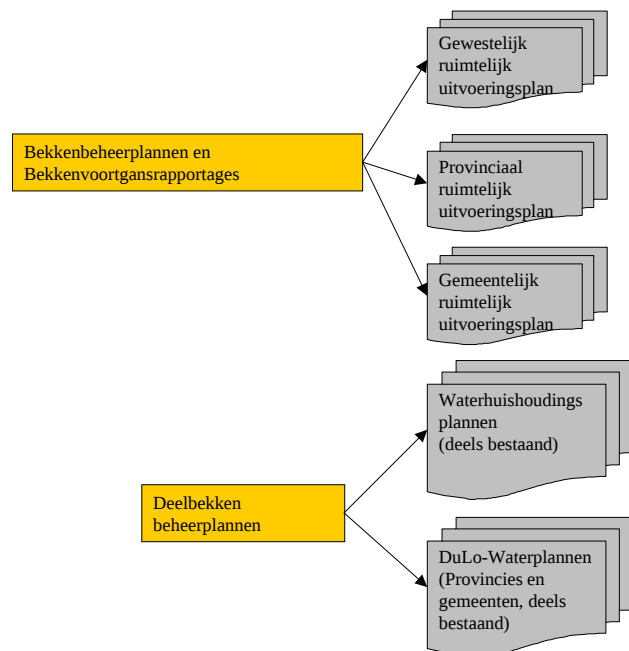

De figuur laat zien dat waterbeheersing op vier niveaus plaatsvindt. Internationaal op het niveau van het Internationale Stroomgebiedsdistrict Maas (ISGD) geleid door de Internationale Maascommissie (IMC) dat uitmondt in een Maas stroomgebiedsbeheersplan (SGBP). Het tweede beheersniveau is op het niveau van het stroomgebied van het Vlaams Gewest georganiseerd door de Commissie Integraal Waterbeheer (CIW) dat leidt tot de waterbeleidsnota. Op bekkenniveau zijn de bekkenbesturen en -raden actief die moeten zorgdragen voor een bekkenbeheersplan en –voortgangsrapportage. Het laagste niveau wordt gevormd door het deelbekken in beheer bij de waterschappen dat kan leiden tot een deelbekkenbeheersplan. De deelbekkenbeheersplannen die voor 22 december 2006 moeten worden opgesteld gaan in op retentie, sanering afvalwaterlozingen, verbetering van de waterkwaliteit, beperken van diffuse verontreiniging, beperken van erosie en sedimenttransport naar de waterloop, ecologisch duurzaam waterlopenbeheer en duurzaam (drink)watergebruik.

In Figuur 4 zijn de uitvoeringsprogramma's behorende bij de diverse beleidsplannen aangegeven.

Figuur 4

Overzicht van
uitvoeringsprogramma's
voortvloeiend uit
beheerplannen

Watertoets

Sinds 24 november 2003 is - met het nieuwe decreet integraal waterbeleid - de watertoets in Vlaanderen in werking getreden. Bij elke beslissing over een plan, programma of vergunning moet de bevoegde overheid nagaan of er schade kan ontstaan aan het watersysteem. Zij mogen ingrepen met een schadelijk effect niet langer toestaan. Als de schade kan worden beperkt, moeten compenserende maatregelen worden opgelegd.

Conclusie

In vergelijking tot Nederland zijn er geen grote verschillen in het waterbeheer. Het grootste verschil is dat Vlaanderen inmiddels een integrale waterwet heeft waar het gehele waterbeheer onder valt dat echter in de praktijk nog volop in uitwerking is. Vlaanderen zit in een overgangsfase van plan- en organisatievormen.

2.2.2

WALLONIË

De Waalse Regio werd in theorie in 1970 gecreëerd. Pas tijdens de hervorming van 1980 heeft invoering van de regionale instellingen, Raad en Uitvoerende macht plaatsgevonden. Wallonië oefent, door zijn Parlement en zijn Regering, soevereine bevoegdheden op even wezenlijke gebieden uit als de economie, de huisvesting, de werkgelegenheid, de vorming, de openbare werkzaamheden, het vervoer, de ruimtelijke ordening, het milieu of de landbouw.

Bestuur en organisaties in het Waterbeleid

België heeft een federaal systeem met drie beleidsniveaus. Op het hoogste niveau staan de federale overheid, de gemeenschappen en de gewesten die juridisch gezien alledrie elkaars gelijke zijn. Al deze overheden hebben een eigen regering en een eigen parlement alsmede een eigen uitvoeringsorganisatie. Het Waals Gewest gaat onder andere over het thema water; de Waalse Gemeenschap is van hetzelfde niveau als het Gewest maar heeft geen taken in relatie tot het thema water.

Het niveau onder het Gewest wordt ingenomen door de provincies. De provincie geeft invulling aan provinciaal beleid dat gekoppeld is aan het Gewestelijk beleid. In Wallonië liggen de provincies Waals-Brabant, Luik en Luxemburg.

Het Waalse parlement is bevoegd gezag inzake decreten en controleert de uitvoerende macht, de Waalse regering. De Waalse regering werkt mee aan decreten en neemt beslissingen in kwesties die tot haar bevoegdheid behoren.

Voor water(beleid) in relatie tot dit project is alleen het Waals Gewest (= de Waalse Administratie) van belang (de federale overheid is verantwoordelijk voor het zeebeleid en de economische, financiële en administratieve aspecten van de binnenscheepvaart). De verantwoordelijke ministeries zijn:

1. Ministère de L'équipement (uitrusting) et des transports (vervoer) (MET), Direction Générale des Voies Hydrauliques vormt hier een onderdeel van. Dit ministerie is te vergelijken met de Nederlandse Rijkswaterstaat. De taken zijn:
 - § Verbetering en onderhoud van waterwegen en bepaalde niet-bevaarbare rivieren;
 - § Verbetering van de havenstructuur van autonome havens;
 - § Het controleren en beheren van waterwegen en de betrokken gebieden inclusief waterpolitie, recreatie vaart, toerisme en bescherming in relatie tot water;
 - § Constructie en beheer en onderhoud van dammen, reservoirs en belangrijke drinkwatertransportpijpen;
 - § Controleren van afvoer gericht op het bevaarbaar houden van de rivier, de drinkwatervoorziening en overstromingsgevaar.
2. Ministère de la Region de Wallonne (het ministerie van het Waalse gewest), Direction Générale des Ressources Naturelles et de l'Environnement (DGRNE), (Directoraat-Generaal van de natuurlijke Hulpbronnen en het Milieu). Zij is belast met de beleidsmaatregelen voor het behoud van de natuur, het milieu (en met name de afvalstoffen), het beleid voor kelders, de bescherming van de bodems evenals de exploitatie van de natuurlijke hulpbronnen (water en de bossen).
Sinds 1993 is de Regio bevoegd voor het gehele milieubeleid (behalve de grenzen die uit de federale en Europese normen voortvloeien). De Regio's in het bijzonder moeten alle noodzakelijke maatregelen inzake milieubescherming kunnen nemen. Onder DGRE vallen een aantal Divisions waaronder de Division de l'Eau.

Division de l'eau:

De taken van de divisie van het water kunnen in enkele doelstellingen tot uiting komen:

- § de bescherming en het toezicht op de oppervlaktewateren;
- § de bescherming (en controle) van de grondwaterlichamen en de winningen;
- § de productie, de verdeling en vervoer van het water (en kwaliteitscontrole);
- § de regelgeving van de stortingen;
- § toezichthouden en handhaving van de niet- bevaarbare waterlopen en hun oevers;
- § het beleid van de bemalingen;
- § de omzetting van de Europese richtlijnen over water en met name de richtlijn die een kader voor een communautair beleid bepalen;
- § het opstellen van de grondslag en het heffen van de belasting op het lozen van het industriële en huishoudelijke afvalwater.

Onder deze waterdivisie vallen weer een aantal 'directions' waaronder Direction des eaux de surface en Direction des eaux souterraines.

Direction des eaux de surface (directie oppervlaktewater):

De taken van de Directie van de Oppervlaktewateren hebben als doel het beleid, de evaluatie van de kwaliteit en de bescherming van het oppervlaktewater:

- § Toepassing van de Kaderrichtlijn per hydrografisch bekken
- § Uitvoering van het waterbeleid en organiseren van de gegevensdatabanken (fysisch-chemisch, gevaarlijke stoffen, bacteriologisch, riviercontracten) en geografisch informatiesystemen
- § Opstellen van beleid van de netwerken van maatregelen voor de verbetering van de kwaliteit van het water (algemeen netwerk, netwerk "kwaliteitsdoelstellingen", hydrobiologisch netwerk, netwerk bacteriologische kwaliteit, netwerk gevaarlijke stoffen)
- § Vaststellen van kwaliteitsdoelstellingen voor de oppervlaktewateren
- § Invoeren van verminderingsmaatregel van de milieuverontreiniging om de kwaliteitsdoelstellingen "Beleid van de contracten van rivier" te garanderen
- § Adviseur voor de andere afdelingen van het Directoraten-Generaal en de openbare instanties.
- § Opvolging van de internationale verdragen voor de Maas en de Schelde.
- § Behandeling van stortingsvergunningenaanvragen van afvalwater
- § Controle van de voorwaarden voor toepassing van de activiteiten die aan stortingsvergunning zijn gebonden

Direction des eaux souterraines (directie grondwater):

Taken zijn:

- § de vergunningverlening voor waterwinningen en handhaving hiervan;
- § beheer van het grondwatermeetnet van grondwater dat bronnen voedt;
- § overzicht van het gepompte debiet;
- § ad-hoc kwaliteitscontrole van de grondwaterlichamen;
- § advies over de gevaarlijke en ongezonde instellingen;
- § supervisie van de studies betreffende de voornaamste grondwaterpakketten;
- § vaststelling van de beschermingszones;
- § regelen van schadevergoeding door onttrekkingen (Waals Fonds van voorschotten voor de reparatie van de schade die door het onttrekken van grondwater wordt veroorzaakt);

Waterleiding- en zuiveringsbedrijven

De Société Wallone des Distributions d'Eau (SWDE) zorgen voor de watervoorziening in gemeenten in Wallonië die zelf geen initiatieven hebben ondernomen in relatie tot watervoorzieningstaken; dit bedraagt ongeveer 60% van de gemeenten. Anders vindt de watervoorziening plaats door intergemeentelijke samenwerkingsverbanden.

De Société Publique de Gestion de l'Eau (SPGE), de Waalse openbare maatschappij voor afvalwaterbeheer zorgt voor het afvalwater. Taken zijn:

- § De snelle uitvoering van de Europese richtlijnen betreffende de zuivering van het openbare afvalwater;
- § Het beleid van de openbare wateren door bekkens en deelbekkens die betalen. Dat veronderstelt een optimale coördinatie tussen de verschillende activiteiten in verband met de sector van het water: de productie, de bescherming, het vervoer, de verdeling, het verzamelen van het afvalwater en de zuivering van deze;
- § De oprichting van een Sociaal Fonds voor het water om dit middel te handhaven.

Samengevat, helpt SPGE de attractiviteit van de Regio, door de bescherming van een van zijn meest belangrijke hulpbronnen te verbeteren: het water.

Project WIG WAM (Walloon InterreG Water Management).

Dit project is gericht op verbetering en toepassing van instrumenten voor de bestrijding van overstromingen in de bekkens van de Maas en de Schelde, die het positieve transnationale effect wat betreft het waterkwantiteitsbeleid bevordert. Doelen:

- § Oprichting en toepassing van een geïntegreerd beleid van de waterwegen.
Ontwikkeling en toepassing van modellen van prognose in real time van numerieke kaarten van uitbreiding van onder water gezette zones;
- § Ontwikkeling van een expertsysteem voor het slaan van alarm voor het gecoördineerde beheer van de hydraulische kunstwerken gelegen op de bevaarbare wegen, modernisering van de systemen van transnationale uitwisseling van informatie en hydrologische prognoses;
- § Uitwerking van strategieën en acties die (ruimtelijke ordening, verbetering van de capaciteit van wegstromen, barrages-réservoirs) voor de preventie van de overstromingen in de hydrografische bekkens van de Maas en de Schelde worden geïntegreerd, met inbegrip van het rekening houden met het scenario van klimatologische evolutie.

Conclusie

In vergelijking tot Nederland kan worden gesteld dat binnen Wallonië de inhoud van het waterbeheer vergelijkbaar is met dat in Nederland.

2.2.3

DUITSLAND

Algemeen bestuurlijke inrichting

De Bondsrepubliek Duitsland is een federale staat, die is opgebouwd uit 16 Länder: 11 deelstaten uit het vroegere "West-Duitsland" en de vijf nieuwe deelstaten uit de voormalige DDR. Noordrijn-Westfalen is een voorbeeld van zo'n "land". In tegenstelling tot België is in Duitsland sprake van het horizontaliteitsbeginsel: het domein van de wetgeving wordt door de federale overheid overheerst. De Länder beschikken verder over eigen gekozen Parlementen, die door de ingezetenen worden gekozen.

Naast de Bund en de Länder bestaan er nog drie bestuursniveaus. De eerste twee betreft de districten (Kreis/ Kreisfreie Stadt) en de gemeenten (Gemeinde). Deze hebben voornamelijk zelfstandige bevoegdheden met betrekking tot plaatselijke aangelegenheden. Staatsrechtelijk gezien zijn de gemeenten een onderdeel van de Länder.

Daarnaast bestaan er nog de zogenaamde "Regierungspräsidenten" (RP's); dit zijn de uitvoerings- en controleorganen van de deelstaatregering. In NRW zijn 5 van zulke RP's gestationeerd: in Keulen, Düsseldorf, Arnsberg, Detmold en Münster. Het bevoegdheidsgebied van een RP wordt een "Regierungsbezirk" genoemd.

Algemene wetgeving

De bestuursinrichting van Duitsland en de bevoegdheidsverdeling tussen de verschillende bestuurslagen is geregeld in de Duitse grondwet (Grundgesetz, GG). In dit GG zijn de wetgevende bevoegdheden over de Bund en de Länder verdeeld. Het GG geeft een limitatieve opsomming van onderwerpen waarvoor de Bund wetgevende bevoegdheden heeft. Elke Land heeft ook een eigen grondwet, de "Verfassung".

Daarnaast zijn op een aantal gebieden zowel de Bund als de Länder bevoegd (de zogenaamde "Gemeinschafts-aufgaben"). De milieuwetgeving is een voorbeeld, waarbij deze concurrerende bevoegdheid van toepassing is. Deze milieuwetgeving kan echter alleen door de Länder worden uitgevaardigd voorzover dit vanuit de Bund aan hen gedelegeerd is. Daarnaast bestaat er de raamwetgevende bevoegdheid van de Bund; dit kader moet door wetgeving van het Land verder worden ingevuld. Dit speelt ook op het gebied van de waterhuishouding.

De waterstaatszorg is grotendeels een taak van de Länder. De bond is echter verantwoordelijk voor het kwantitatieve beheer van de wateren die bestemd zijn voor scheepvaart (zie ook Tabel 3).

Waterwetgeving, -planvorming en -beheer

De Oberste Wasserbehörde, het Ministerium für Umwelt, Raumordnung und Landwirtschaft (MURL), stelt het Landeswassergesetz op. Deze wet, het "Wasser gesetz für das Land Nordrhein-Westfalen (LWG)" heeft als doel om de waterhuishouding van het Land goed te regelen. Volgens deze wet moeten er "wasserwirtschaftliche Rahmenpläne" worden opgesteld. Deze kaderplannen moeten richtlijnen geven voor de waterhuishouding in een bepaald stroomgebied. De Oberste Wasserbehörde kan tevens summier aangeven hoe een wasserwirtschaftlicher Rahmenplan moet zijn ingedeeld (functioneel en sectoraal). Deze kaderplannen dienen slechts als richtlijn voor de meer concrete plannen zoals de "Bewirtschaftungspläne". De gebieden waarop deze Bewirtschaftungspläne betrekking hebben, dienen ook door de oberste Wasserbehörde te worden vastgesteld.

In de praktijk wordt er echter helemaal niet volgens deze planvormen gewerkt door het te grote tijdsbestek dat deze planvorming in beslag neemt. NRW maakt gebruik van een niet specifiek op het waterbeheer gerichte planstelsel waar het waterbeheer deel van uitmaakt. Allereerst zijn er de "Landesentwicklungspläne". Deze plannen worden opgesteld door het MURL en hebben betrekking op het grondgebied van het gehele Land maar slechts voor een bepaalde sector. Zo is er een apart plan voor het waterbeheer. In het plan is op kaarten aangegeven waar in het Land welke werkzaamheden moeten plaatsvinden. Verder zijn er Gebietsentwicklungspläne die voor een veel kleiner gebied van belang zijn dan de Landesentwicklungspläne maar die relevant zijn voor meerder sectoren. Deze worden opgesteld door de Bezirksregierung en de betrokken Staatliches Umweltamt (Stua) (= Obere Wasserbehörde).

De untere Behörde (Kreise en kreisfreie Städte) kunnen ook plannen vaststellen, nl. de Flächennutzungspläne (= bestemmingsplan)" en de Bebauungspläne" (= invulling of uitwerking van het bestemmingsplan).

Tabel 3

Waterbeheer in Noordrijn-
Westfalen

Categorie	Naam	Bund	Obere Wasserbehörde Bezirksregierung / Stua			Untere wasserbehörde (Kreise en kreisfreie Städte of Wasserverbände) ³
1 ^e Orde wateren	Bundeswasserstrassen	-Voornamelijk scheepvaart -kwantiteitsbeheer	Algemeen beheer	Kwaliteit		
	Landesgewässer	Belangrijke wateren die geen Bundeswasseren zijn		Kwantiteit en kwaliteit		
2 orde wateren	overige					Kwantiteit en kwaliteit

Conclusie

Samenvattend kan worden gesteld dat het Stua het beheer voert over de belangrijke wateren (behalve Bundeswasserstrassen) binnen een Land. De Stua is in principe het adviserende maar ook uitvoerende orgaan van de obere Wasserbehörde.

De zorg voor de overige wateren ligt bij de untere Wasserbehörden of de Wasserverbände.

³ Wasserverbände is een bepaald verband in een bepaald gebied dat wordt gefinancierd door grondbezitters die op vrijwillige basis bijdragen aan het beheer en onderhoud van de wateren in dat gebied. Het kan dan zo zijn dat een Gemeinde dan deel uitmaakt van zo'n Wasserverband.

HOOFDSTUK

3

Inzicht in het
waterbeleid van de buren

Gedurende de looptijd van het project is inzicht ontstaan in hoeverre er binnen het stroomgebied van de Maas sprake is van coherentie en incoherentie tussen Nederlands waterbeleid en het waterbeleid bij de buren Vlaanderen, Wallonië en Duitsland en hoe de samenhang kan worden verbeterd.

Op inhoudelijke gronden blijken er geen grote verschillen te zijn tussen de diverse landen. Iedereen heeft gelijksoortige principes over thema's als hoogwater en waterkwaliteit. Zo wordt ook in Duitsland, Wallonië en Vlaanderen gedacht in termen van vasthouden, bergen en afvoeren. En ook daar vinden beekherstel projecten plaats en wordt ruimte voor water gecreëerd. Het is zelfs zo dat in ieder geval in Duitsland en in Vlaanderen – net zoals in Nederland – wettelijke instrumenten worden vastgesteld die het voor waterbeheerders mogelijk maken om op de ruimtelijke ordening te sturen, om zo ongewenste ontwikkelingen tegen te kunnen houden. Naast het watersysteem- en hoogwaterbeleid speelt ook de KRW op het gebied van ecologie en waterkwaliteit een voornamelijk rol. De KRW is in feite een nieuwe gemeenschappelijke taal die communiceren over de grens vereenvoudigt en nodig maakt. Bovendien gelden de deadlines en bepalingen van de KRW overal in de Europese Unie. We zitten als het ware in hetzelfde schuitje.

Ondanks de overeenkomsten in principes en concepten blijkt de uitwerking van één en ander over de grens sterk van elkaar te verschillen. Deze verschillen worden veroorzaakt door een complex aan factoren. De factoren die uit de workshop zijn voortgekomen staan hieronder beschreven.

Institutionele en culturele factoren

De buurlanden kennen geen autonome water sector zoals in Nederland. Waterschappen en een apart ministerie voor water met eigen instrumenten en financiële stromen is typisch Nederlands. De watersector bij de buren maakt deel uit van het bredere milieubeleidsveld. De decentrale macht van de sector in Nederland is dan ook veel groter dan die in de buurlanden. Daarbij komt nog de Nederlandse cultuur van polderen bij, die er voor zorgt dat initiatieven mogelijk zijn op alle overheidsniveaus. In de buurlanden is het beleid gezien vanuit het Nederlandse perspectief nogal hiërarchisch van aard. Nieuwe initiatieven en de daarbij horende geldstromen moeten van bovenaf, op grote afstand van de betrokken regio en medewerkers, geaccordeerd worden. Dit heeft o.a. tot gevolg dat middelen in buurlanden minder snel en soms ook minder gemakkelijk beschikbaar zijn. Daarnaast speelt meer dan in Nederland de politieke invloed op het ambtelijke apparaat een rol en de politieke stroming zelf natuurlijk ook.

Relatie tussen beleid en wetenschap.

Een ander verschil tussen Nederland en de buurlanden zit in de relatie tussen beleid en wetenschap. Met name in Noordrijn-Westfalen wordt er een duidelijke knip gelegd tussen inhoudelijk werk (data verzameling, analyse, etc.) en politiek bestuurlijke discussies. Het vertrouwen in objectieve kennis lijkt er groot te zijn, zodat het in brede kring geaccepteerd wordt dat eerste beleidsdossiers (zoals de karakterisatie van stroomgebieden volgens de KRW) inhoudelijk worden voorgekookt om ze pas na afronding aan de politiek voor te leggen. Zo'n duidelijk knip tussen inhoud en politieke discussie is in Nederland niet mogelijk, waar wat genuanceerder wordt aangekeken tegen de objectieve waarde van wetenschap en kennis.

Kennissystemen

Elk land heeft zijn eigen kennisinstituten op basis waarvan inhoud in bepaalde systemen wordt verwerkt (denk daarbij aan de riviertypologie van NRW voor de KRW die vooral op hydromorfologische kartering is gebaseerd en de Nederlandse typologieën ontworpen door vnl. Alterra). Dit kan leiden tot problemen in communicatie en in afstemming met beheerplannen omdat beiden burens inhoud op een verschillende manier bespreken. Het voeren van één (inhoudelijke) taal is essentieel voor afstemming en samenwerking.

Ligging in het stroomgebied

Het feit dat Nederland benedenstrooms gelegen is van de buurlanden maakt dat Nederland een groter belang heeft bij samenwerking dan het buurland. Hierdoor is Nederland veelal initiatiefnemer.

HOOFDSTUK

4 Conclusies en aanbevelingen

In dit hoofdstuk staan de conclusies en aanbevelingen die uit de inventarisatie van informatie over het waterbeleid in de buurlanden van Nederland in het Maasstroomgebied en uit het gevoerde proces zijn voortgekomen.

Er is veel informatie verzameld over het waterbeleid van de buren. Het betreft informatie over de landen van het Maasstroomgebied direct grenzend aan Nederland: Duitsland, Vlaanderen en Wallonië. De informatie betreft thema's als: hoog water; laag water; verdroging; emissie; waterkwaliteit; waterbodems; vergunning, monitoring en handhaving; inrichting beheer; biologie; ecologische beoordeling.

Deze informatie is op een structurele wijze beschikbaar gemaakt via een vastgesteld format op de internetsite <http://beleidsanalyse.arcadis.nl/maasbeleid/default.aspx>.

Conclusie

Uit de informatieverzameling en de expertise die tijdens het project naar voren is gekomen blijkt dat op inhoudelijke gronden er geen grote verschillen bestaan tussen de diverse landen. Ondanks de overeenkomsten in principes en concepten blijkt de uitwerking over de grens sterk van elkaar te verschillen. Deze verschillen worden zoals, omschreven in het vorige hoofdstuk, veroorzaakt door een complex aan institutionele en culturele factoren, verschillen in relatie tussen beleid en wetenschap, soorten kennissystemen en ligging in het stroomgebied.

Aanbevelingen database

De informatieverzameling, de opgezette database alsmede de website dienen beschouwd te worden als een begin. Mogelijke stappen om te komen tot een verdere invulling van een gebruikers- en onderhoudsvriendelijke tool dat als ondersteuning kan dienen bij een, over de landsgrenzen heen, goed op elkaar afgestemd regionaal waterbeleid in het stroomgebied van de Maas zijn:

- § Verdere voortgang van de informatieverzameling, op zowel het hoogste abstractieniveau als ook op een lager abstractieniveau (deelstroomgebieden en thema's). Bovendien is invullen van de informatie aan Nederlandse zijde van de deelstroomgebieden wenselijk. Daarnaast is voor een hogere kwaliteit van de informatie een grotere diepgang aan te bevelen. Dit kan onder andere door middel van interviews in de buurlanden met de direct betrokkenen. Deze mensen worden op deze manier ook meer betrokken bij het project, wat bijdraagt aan het proces van afstemming en samenwerking.

- § De internetsite biedt mogelijkheden om het beleid dat zich voortdurend ontwikkelt te volgen en te verwerken. Om deze website maximaal te benutten en bij de tijd te houden, zal hiervoor een bepaalde werkstructuur voor wat betreft inhoudelijk beheer en onderhoud moeten worden opgezet.
- § De website dient ook op technische wijze beheerd te worden. Ook hiervoor dient overeenstemming te zijn wie dat gaat doen en op welke manier.
- § De huidige internetsite kan betrekkelijk eenvoudig worden omgezet in een internetsite in de vorm van een toolkit met veel meer toepassingsmogelijkheden en grotere gebruikersvriendelijkheid. Eventueel valt hier ook te denken aan een koppeling met het project milieubeleid van de buren van de provincie Limburg.
- § Een andere denkrichting is het inrichten op internet van communities voor de diverse substroomgebieden. Daar staan dan verslagen van bijeenkomsten op, producten die in het kader van projecten of KRW implementatie verschijnen, discussies kunnen er gevoerd worden, informatie over wie er lid is, geschiedenis, basis kaarten, etc.

Aanbevelingen afstemming en samenwerking

Voor de afstemming en samenwerking zou het helpen als Nederland minder zelfreferentieel zou gaan denken, dat wil zeggen dat ze de beleidsdossiers zowel vanuit de eigen institutionele, culturele en politieke werkelijkheid moeten benaderen als ook vanuit de situatie, belangen en houdingen van de buurlanden. Alleen met meer begrip voor de positie van de buurlanden is verdere toenadering mogelijk.

In de samenwerking rond een ander project, de karakterisatie van Rijndelta bleek de geweldige kracht van kennisuitwisseling rond de KRW. Specialististen van verschillende nationaliteiten bleken elkaar goed te vinden op gemeenschappelijke KRW onderwerpen. Uit deze besprekingen bleek niet alleen dat er inderdaad grote verschillen bestaan, maar ook dat door meer discussie en contact die verschillen niet essentieel voor de toekomst blijken. Het organiseren van discussies en uitwisselingen rond concrete onderwerpen waar landen beide mee bezig zijn (zoals bijvoorbeeld beekherstel, aanleg van retentie of formulering van ecologische doelen) is een belangrijke stap naar betere afstemming en samenwerking.

Een aantal aanbevelingen dat de afstemming en samenwerking met de buurlanden kunnen versterken zijn:

1. Ken uw spelers over de grens. Dit wil zeggen: weet welke organisaties waarvoor verantwoordelijk zijn en zorg voor persoonlijke contacten binnen die organisaties. Een eerste stap is om per deelstroomgebiedscommissie een scan uit te voeren van de genoemde elementen.
2. Accepteer het gegeven dat de buurlanden vanuit Nederlands perspectief hiërarchisch lijken. Schakel tussen de verschillende hiërarchische niveaus van de spelers. Daar waarin Nederland verschillende niveaus bijna door één persoon vertegenwoordigd kan zijn, zul je met de buurlanden met verschillende niveaus en de daarbij behorende mensen moeten overleggen. De gevolgen van dit punt zijn verstrekkend. Om bijvoorbeeld als provincie iets gedaan te krijgen is het wellicht verstandig om in eerste instantie de Staatsecretaris te vragen om contact te zoeken met haar counterpart op Ministeries in plaats van met alle goede wil zelf als provinciaal bestuur naar de buurhoofdsteden af te reizen.

Of om als waterschap te zorgen dat een samenwerkingsinitiatief in de juiste gremia (bijvoorbeeld grenswatercommissie of iets dergelijks) wordt gelegitimeerd voordat er tot actie kan worden overgegaan.

3. Blaas nieuw leven in de substroomgebiedcommissies. Dit lijkt het goede schaalniveau om voor het regionale waterbeheer tot grensoverschrijdende afstemming en samenwerking te komen.
4. Kies het juiste onderwerp voor afstemming en samenwerking dus ook op basis van kennis van de buurlanden. Het belangrijkste punt voor afstemming en samenwerking is dat er gedeelde belangen zijn. Het feit dat Nederland benedenstrooms is gelegen maakt dat het Nederlandse belang vaak groter is. Door echter een onderwerp te kiezen dat zeker ook belangen bij de buren heeft, ontstaat een betere uitgangspositie voor samenwerking. Samenwerking moet vooral ingezet worden op concrete projecten en onderwerpen. Succesvolle concrete voorbeelden van samenwerking zijn: de mitigatie van milieueffecten van de bruinkoolwinningen in Duitsland, de Nederlands-Duitse samenwerking in de KRW karakterisatie van het werkgebied Rijndelta, het Aquaplanung project rond de Schwalm.
5. De Kaderrichtlijn Water is een beleidsdossier dat om urgente actie vraagt door heel Europa heen. Daarom is dit dossier op dit moment het meest geschikt om grensoverschrijdende initiatieven te nemen. Tussen Noordrijn-Westfalen en Nederland is een constructieve samenwerking reeds gaande. Zo'n samenwerking moet nog geïnitieerd of ingevuld worden met Vlaanderen en Wallonië.
6. Grensoverschrijdende afstemming en samenwerking komt uiteindelijk neer op mensen die initiatieven in deze complexe omgeving goed weten te regisseren, die rekening houden met de genoemde punten, de juiste partijen op het juiste tijdstip weten te benaderen en die goed de grenzen van een project of initiatief weten te formuleren. Zulke mensen (werkzaam bij waterschappen, provincies, gemeente, departementen of particuliere organisaties) moeten geselecteerd en gemotiveerd worden om initiatieven in de subgrenswatercommissies te nemen.

BIJLAGE 1

Gebruikt achtergrondmateriaal

Voor de opstelling van de analyse is gebruik gemaakt van de volgende documenten / contacten:

- § Rapportages
 - § Websites (Internet) van betrokken beleidsactoren in Nederland, België en Duitsland.
 - § Kennis van prof. Schmitz en prof. Nacken van resp. universiteit Luik en Aken
- De literatuur en websites staan hieronder weergegeven.

Literatuur/ overige analoge informatie bronnen

1. Workshop Laagwater Maas – Samen verkennen van de problematiek, d.d. 12 november 2003, Castel Les Sorbiers, Heer-Sur-Meuse, België
2. Waterbeheer in beweging – de afdeling water, Pijler van een integraal waterbeheer in Vlaanderen
3. Organisatieatlas Maas – fase 1 Algemene organisatie waterbeheer in België, Duitsland en Nederland. Rijkswaterstaat – RIZA en Directie Limburg, 29 november 2002.
4. Grensoverschrijdend ecologisch basisplan Vlaanderen – Nederland
5. De Mark, Computermodellering als methode, hoogwaterbeheer als doel – Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
6. Jeker, Computermodellering als methode, hoogwaterbeheer als doel – Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
7. Grensoverschrijdende Beheersvisie Markstroomgebied 1997
8. Algemeen waterkwaliteitsplan Maas – Vlaamse Milieumaatschappij
9. Grensoverschrijdend waterbeheer – M.J. Kraayenzank, H. Otter, Almelo 1993.
10. Grensoverschrijdende samenwerking, Benelux Almanak 2000, BEU

Internetsites

Algemeen internetsites

Internetsites	Betreft
http://www.benelux.be/nl/frame_sitemap.asp?section=sg&sub= wt_ruimtegebonden.htm	De Benelux-samenwerking inzake het ruimtegebonden beleid
http://www.cipm-icbm.be/Default.asp?&dumy=131540	Internationale Maascommissie

Vlaanderen

Internetssite	Betreft
http://www.mina.be http://www.mina.vlaanderen.be	AMINAL - Administratie Milieu-, Natuur-, Land- en Waterbeheer
http://www.mina.vlaanderen.be/wiedoetwat/aminal/taken/water/water/index.html	AMINAL- afdeling water
http://www.mina.vlaanderen.be/wiedoetwat/aminal/taken/water/water/content/index.htm	Gaat over bekkenwerking, bekkenplannen
http://www.ciwvlaanderen.be/uploads/b13.pdf	Link naar Integraal Water Decreet
http://viwc.lin.vlaanderen.be/wbpinfo.html	Link naar ontwerp-waterbeleidsplan
www.milieuintfo.be	De portaalsite van het beleidsdomein leefmilieu en natuur van Aminoal.
www.ciwvlaanderen.be	CIW – ommissie Integraal Water
http://www.instnat.be/	AMNINAL afdeling water De cel 'Ecohydrologie en Watersystemen' van het Instituut voor Natuurbehoed doet toegepast wetenschappelijk onderzoek naar het ecologisch functioneren van aquatische en waterafhankelijke terrestrische ecosystemen. De algemene doelstelling is inzicht te krijgen in de verschillende waterstromen (grondwater, rivieren, getijden) en in de interactie tussen water en het biotisch systeem.
http://www.milieubeleidsplan.be/index.htm http://www.milieubeleidsplan.be/plan/thema_waterbeleid.htm	Downloaden milieubeleidsplan Dit thema valt uiteen in drie onderdelen. Het onderdeel 'Integraal waterbeleid' bespreekt de juridische, organisatorische en planmatige aspecten en de milieudoelstellingen voor het watersysteem. Het gaat vooral in op een aantal aspecten van het integraal waterbeleid vanuit de invalshoek milieu. Er gaat ook aandacht naar de uitbouw en afstemming van de watersysteemkennis. De kwaliteit van het oppervlaktewater vindt u daarna in het thema 'verontreiniging van oppervlaktewater', de aspecten inzake waterkwantiteit en hydromorfologie van watersystemen ten slotte in het thema 'verdroging'.

http://www.vmm.be	VMM - Vlaamse Milieumaatschappij
http://www.limburg.be/	Provincie Limburg
http://www.provant.be/	Provincie Antwerpen
http://www.vlaamseprovincies.be	VVP - Vereniging van de Vlaamse Provincies
http://www.vvsg.be	VVSG - Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten
www.belgaqua.be	Belgaqua Belgische Federatie voor de Watersector Belgaqua is de beroepsvereniging van drinkwatermaatschappijen in België. De website geeft informatie over drinkwater en waterverontreiniging.
http://www.svw.be/watis/default.asp	Intercommunaal Samenwerkingscomité van Waterbedrijven
http://www.vmw.be	De Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening (VMW) is de grootste drinkwatervoorzieningsmaatschappij in Vlaanderen. De webstek van de VMW geeft onder andere inlichtingen over drinkwaterproductie en - distributie, tips voor watergebruik, links naar andere watervoorzieningsmaatschappijen enzovoort.
www.pidpa.be	Provinciale en Intercommunale Drinkwatermaatschappij der Provincie Antwerpen
www.iwva.be	Intercommunale Waterleidingmaatschappij van Veurne-Ambacht
www.biwm.be	Brusselse Intercommunale Watermaatschappij
http://www.svw.be/watis/default.asp	Samenwerking Vlaams Water, de koepelorganisatie van de waterbedrijven in Vlaanderen
http://www.aquafin.be	Aquafin
www.waterloketvlaanderen.be	Het waterloket is een Vlaams informatiepunt over duurzaam omgaan met water
http://www.minaraad.be/	De Vlaamse MiNa-Raad (Milieu-en Natuurraad van Vlaanderen) is het adviesorgaan van de Vlaamse overheid dat advies uitbrengt over alles wat te maken heeft met milieu en natuur. Dit gebeurt op vraag van de Vlaamse regering, het Vlaams Parlement of op eigen initiatief.
http://web.gisvlaanderen.be	Gis-Vlaanderen is een samenwerkingsverband om het optimaal gebruik van geografische informatie in Vlaanderen te stimuleren en te coördineren
www.aww.be	Antwerpse Waterwerken
http://www.vvpw.be/	De Vereniging van Vlaamse Polders en Wateringen (VVPW) overkoepelt meer dan 100 lokale polder- en wateringbesturen. De website legt uit hoe polders en wateringen functioneren, welke wetgeving van toepassing is en wat de visie van de VVPW op integraal waterbeheer inhoudt
http://www.samenwerkingsovereenkomst.be	De samenwerkingsovereenkomst is een vrijwillige overeenkomst die een gemeente of provincie kan afsluiten met de Vlaamse overheid op vlak van milieu: "milieu als opstap naar duurzame ontwikkeling".

http://www.watermanagement.be	Project Watermanagement in het Benelux Middengebied: Het doel van dit project is het tegengaan van de verdroging. Enerzijds concentreert het project zich dus op initiatieven om het water in sloten en beken langer vast te houden, bijvoorbeeld door het plaatsen van stuwen. Daardoor stijgt het grondwaterpeil zodat boeren minder vaak moeten beregenen. Anderzijds leerden deelnemende landbouwers hun gewassen zo efficiënt mogelijk te beregenen.
http://www.awz.be/	De administratie Waterwegen en Zeewezen (AWZ) maakt deel uit van het departement Leefmilieu en Infrastructuur van het Vlaamse gewest. AWZ beheert de bevaarbare waterlopen in Vlaanderen. Deze webstek richt zich op Vlaamse scheepvaart en op andere aspecten van integraal waterbeheer.
http://www2.vito.be/navigator/default.asp	Vlaamse navigator milieu-wetgeving
http://www.watermanagement.be	Project Watermanagement in het Benelux Middengebied: Het doel van dit project is het tegengaan van de verdroging. Enerzijds concentreert het project zich dus op initiatieven om het water in sloten en beken langer vast te houden, bijvoorbeeld door het plaatsen van stuwen. Daardoor stijgt het grondwaterpeil zodat boeren minder vaak moeten beregenen. Anderzijds leerden deelnemende landbouwers hun gewassen zo efficiënt mogelijk te beregenen.

	contactpersoon
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap:	Katrien van Eerdenbrugh, katrien.vaneerdenbrugh@lin.vlaanderen.be
AMINAL, afdeling Water, hoofd	Paul Thomas
De bekkencoördinator en de planningsverantwoordelijke van het Maasbekken	ir.Herman Gielen (mail) Tel.: 011/22.36.37 adres: AWZ afdeling Maas en Albertkanaal
Bekkenbeheersplan Maas: De planningsverantwoordelijke:	Werner Mennen van de Vlaamse Gemeenschap werner.mennen@lin.vlaanderen.be Tel: 011/26.44.50 Fax: 011/26.44.59
De Kaderrichtlijn Water	Veronique Van den Langenbergh van Vlaamse Milieu Maatschappij

Wallonië

Internetsite	Betreft
http://mrw.wallonie.be/dgrne/	De site van het Waalse Gewest (ministere Regional Wallone) , het niveau waarop planvorming plaatsvindt in Wallonie, incl. een lijst van de betrokkenen.
http://environnement.wallonie.be/	Toegang tot specifieke waterinformatie op Waals niveau
http://gov.wallonie.be	De Waalse overheid en zijn ministers
http://www.ciger.be/inasep/	Een website voor gemeenten in Wallonië: 7 thema-rubrieken, telkens met vraag en antwoord (aansluiting riolen, heffingen, waterzuivering, technische info, noodsituaties, ..).
http://voies-hydrauliques.wallonie.be	Le site de la direction générale des Voies. Dit zijn een soort divisie die zorgen voor monitoring beheer en onderhoud van de Maas, elk voor een deel van de Maas.
http://www.wallonie.be	Alle instituten van de regio Wallonie
www.swde.be	Société Wallonne des Eaux
http://www.nweurope.org/page/projetIdea.php?p=22&id=334	Interreg project geheten : Walloon Interreg Water Management
http://www.spge.be/	De watermaatschappij SPGE is een filiaal van SRIW, die zich toespitst op het waterbeschermings- en waterzuiveringsbeleid in Wallonië

Duitsland

http://www.aqua-planning-schwalm.com/	Samenwerkingsverband voor planvorming rond de Schwalm
http://www.schwalmverband.de/	Duits waternetwerk rond de Schwalm
http://www.wver.de	Duits waternetwerk rond de Roer
http://www.niersverband.de/index.htm	Duits waternetwerk rond de Niers
http://www.euregio.de/euregio/	
http://www.munlv.nrw.de/sites/arbeitsbereiche/boden/titel.htm	Ministerium für Umwelt und Naturschutz, Landwirtschaft und Verbraucherschutz des Landes Nordrhein-Westfalen
http://www.bmu.de	Das Bundesministerium für Umwelt, Naturschutz und Reaktorsicherheit
http://www.dkkv.org/ver/schrift.asp	Das Deutsche Komitee für Katastrophenvorsorge e.V.
http://www.flussgebiete.nrw.de	Nieuws over waterbeheer in NRW vnl. in relatie tot KRW

http://www.lawa.de/pub/thema/hochw.html	Länderarbeitsgemeinschaft Wasser
http://www.munlv.nrw.de/sites/arbeitsbereiche/boden/hochwasser.htm	Hoogwater
http://www.bezreg-koeln.nrw.de/indexn.html	Bezirksregierung Köln
Bezirksregierung Düsseldorf	Bezirksregierung Düsseldorf
http://www.lua.nrw.de/	Onderzoeksinstituut van het MUNLV (Soort TNO)
http://www.stua-ac.nrw.de/	Stua Aachen
http://www.niers.nrw.de/	Stua voor de Niers in Krefeld
http://www.stua-d.nrw.de/	Stua Dusseldorf

BIJLAGE 2

Format en internetsite

In deze bijlage is het format uitgelegd zoals dit op de internetsite is vormgegeven, de internetsite zelf is uitgelegd en er is een overzicht gemaakt van de formats die zijn ingevuld. In bijlage 3 is een ingevuld format weergegeven.

Uitleg format

Hieronder is het standaard format weergegeven en wat deze inhoudt.

De grijze velden in de rechter kolom zijn invul velden, deze zijn te gebruiken om tekst in te vullen.

Bij grijze invulvelden waar reeds een voorbeeld is ingevuld, is na klikken een keuze menu beschikbaar. Er dient een keuze te worden gemaakt uit de onderwerpen in het keuzemenu.

Voor datum geldt: dd-mm-yy (vb 1 maart 2004: 01-03-04). Voor financiële vakjes geldt:

alleen cijfers (vb € 50.000,-- invullen als 50000 , €120.005,50 invullen als 120005,50); er komen automatisch valuta tekens bij het verlaten van het invulveld.

Thema			
Thema / Onderwerp		Hoog water	
Gebied			
Hoofdgebied		Duitse Maas	
Subgebied (optioneel)		-	
Wie zijn de actoren?			
Spelers	Naam	Rol	
	1	Ambtelijk	Beleid
	2	Ambtelijk	Beleid
	3	Ambtelijk	Beleid
	4	Ambtelijk	Beleid
	5	Ambtelijk	Beleid
	6	Ambtelijk	Beleid
	7	Ambtelijk	Beleid
	8	Ambtelijk	Beleid
	9	Ambtelijk	Beleid
10	Ambtelijk	Beleid	
Samenwerking intern			
Samenwerking extern			
Grensoverschrijdende afstemming		Selecteer antwoord: - Toelichting:	
Wat is de inhoud van het beleid?			
Beleidsdoelen			
Beleidsdocumenten			
Termijn		Startdatum: Einddatum:	
Status		Inspanningsverplichting	

Hoe wordt uitvoering gegeven aan het beleid?	
Maatregelen	
Budget	
Termijn	Startdatum: Einddatum:
Fasering	
Uitvoerende organisatie	
Beleidsindicatoren	Selecteer antwoord: - Toelichting:
Monitoring	Selecteer antwoord: - Toelichting:
Handhaving	Selecteer antwoord: - Toelichting:
Overige informatie	
Internetlinks	
Contactpersonen	
Overige relevante informatie	

Uitleg internetsite

Ga naar: <http://beleidsanalyse.arcadis.nl/maasbeleid/default.aspx>

Log in: [achternaam invullen]; wachtwoord: [water]

Kies voor: format of organisatie of personen of links

Keuze voor format

Na deze keuze komt u op een scherm waarin (een) format(s) kan worden opgeroepen via één of meerdere zoek opdrachten:

Zoekterm: vul een woord in gerelateerd aan water. Indien dit een term is dat bij een of meerdere formats voorkomt zullen deze formats op het scherm verschijnen

Thema: Via het pijltjesschermb kan een thema worden gekozen. Vervolgens zullen alle formats te voorschijn komen die gerelateerd zijn aan dit thema

Gebied: Via het pijltjesschermb kan een gebied worden gekozen. Vervolgens zullen alle formats te voorschijn komen die gerelateerd zijn aan dit gebied

Subgebied: Via het pijltjesschermb kan een subgebied worden gekozen. Vervolgens zullen alle formats te voorschijn komen die gerelateerd zijn aan dit subgebied

Indien meerder zoekopdrachten worden ingevuld zal de zoekopdracht op basis van "of" worden ingevuld. Dit wil zeggen dat de zoekopdracht slechts aan één van de gevraagde zoekopdrachten hoeft te voldoen (en dus niet aan alle zoekopdrachten). Indien geen zoekopdracht wordt ingevuld krijgt u een overzicht van alle formats die zijn aangemaakt.

Overzicht formats

In het overzicht van formats staan de volgende titels weergegeven:

[Nr]: dit is het nr. van het format. Elk format heeft een uniek nummer dat aangemaakt wordt indien dit format wordt toegevoegd. Er kan op nr. worden geselecteerd door dubbel te klikken op [nr.]

[Gebied]: dit is het gebied waar het format betrekking op heeft. Er kan op gebied worden geselecteerd door dubbel te klikken op [gebied]

[Subgebied]: dit is het subgebied waar het format betrekking op heeft. Er kan op subgebied worden geselecteerd door dubbel te klikken op [subgebied]

Een format kan worden bekeken door op de tekst [bekijken] te klikken. Vervolgens krijgt u een overzicht van alles wat in het format dat u heeft aangeklikt is ingevuld.

Een format kan worden bewerkt door op het "potloodje" te klikken. Door onder in het format op {OK} te klikken wordt de wijziging in het format bewaard. NB. Doe dit binnen 20 minuten van de start van de bewerking van het format anders wordt de gewijzigde informatie niet verwerkt. Na 20 minuten wordt u namelijk automatisch uitgelogd; dit is echter niet direct zichtbaar op het scherm.

Een format kan worden gedelete door op [X] te klikken.

Toevoegen format

Een format kan worden aangemaakt door op [voeg toe] te klikken. Vervolgens komen de velden in beeld die kunnen worden ingevuld (zie hiervoor uitleg format aan het begin van deze bijlage). Door onder in het format op {OK} te klikken wordt het format bewaard. NB. Doe dit binnen 20 minuten van de start van de bewerking van het format anders wordt de ingevoerde informatie niet verwerkt. Na 20 minuten wordt u namelijk automatisch uitgelogd; dit is echter niet direct zichtbaar op het scherm.

Keuze voor organisatie

Hier kunt u een overzicht vinden van de organisaties die in de formats zijn opgenomen inclusief adres, e-mail etc. U kunt ook organisaties toevoegen, wijzigen of deleten. Dit moet dan wel gerelateerd zijn aan informatie die ook in een format wordt op- of weggenomen.

Keuze voor personen

Hier kunt u een overzicht vinden van de contactpersonen die in de formats zijn opgenomen inclusief adres, e-mail etc. U kunt ook contactpersonen toevoegen, wijzigen of deleten. Dit moet dan wel gerelateerd zijn aan informatie die ook in een format wordt op- of weggenomen.

Keuze voor links

Hier kunt u direct naar de links gaan die in deze internetsite zijn opgenomen. U kunt ook gelinkte internetsites toevoegen, wijzigen of deleten. Dit moet dan wel gerelateerd zijn aan informatie die ook in een format wordt op- of weggenomen.

Keuze voor loguit

Indien u klaar bent op de site is het meest wenselijk uit te loggen via loguit die op het welkomscherm staat aangegeven.

Opmerkingen:

Indien u langer dan 20 minuten op de website aanwezig bent zonder actief met de website bezig te zijn wordt u automatisch uitgelogd. Als niet-actief zijn wordt ook het bewerken van een en hetzelfde format gezien zonder dit binnen 20 minuten op te slaan.

Beschikbare formats

Op de website: <http://beleidsanalyse.arcadis.nl/maasbeleid/default.aspx> staan de ingevulde formats weergegeven. De onderstaande formats zijn ingevuld.

Tabel 4

Overzicht formats die op de webstie beschikbaar zijn

Nr	Thema	Gebied	Subgebied
202	-	-	-
208	Hoog water	-	-
162	-	Duitsland	Algemeen (D)
191	Biologie/Ecologie	Duitsland	Algemeen (D)
188	Emissies	Duitsland	Algemeen (D)
185	Hoog water	Duitsland	Algemeen (D)
186	Laag water	Duitsland	Algemeen (D)
101	Emissies	Duitsland	Niers
98	Hoog water	Duitsland	Niers
99	Laag water	Duitsland	Niers
102	Waterkwaliteit	Duitsland	Niers
125	Biologie/Ecologie	Duitsland	Rur
121	Emissies	Duitsland	Rur
118	Hoog water	Duitsland	Rur
119	Laag water	Duitsland	Rur
123	Waterkwaliteit	Duitsland	Rur
111	Emissies	Duitsland	Schwalm
108	Hoog water	Duitsland	Schwalm
109	Laag water	Duitsland	Schwalm
113	Waterkwaliteit	Duitsland	Schwalm
215	Anders	Nederland	Dommel
217	Anders	Nederland	Dommel
219	Anders	Nederland	Dommel
213	-	Nederland	Mark
216	Anders	Nederland	Mark
218	Anders	Nederland	Mark
210	Biologie/Ecologie	Vlaanderen	-
172	-	Vlaanderen	Algemeen (VI.)
97	Anders	Vlaanderen	Algemeen (VI.)
95	Biologie/Ecologie	Vlaanderen	Algemeen (VI.)
92	Emissies	Vlaanderen	Algemeen (VI.)
203	Hoog water	Vlaanderen	Algemeen (VI.)
87	Inrichting en beheer	Vlaanderen	Algemeen (VI.)
90	Laag water	Vlaanderen	Algemeen (VI.)
91	Verdroging	Vlaanderen	Algemeen (VI.)
85	Waterbodems	Vlaanderen	Algemeen (VI.)
93	Waterkwaliteit	Vlaanderen	Algemeen (VI.)
204	-	Vlaanderen	Dommel
212	Biologie/Ecologie	Vlaanderen	Dommel
209	Hoog water	Vlaanderen	Dommel
206	-	Vlaanderen	Mark
214	Biologie/Ecologie	Vlaanderen	Mark

Nr	Thema	Gebied	Subgebied
207	Hoog water	Vlaanderen	Mark
220	Waterkwaliteit	Vlaanderen	Mark
211	-	Vlaanderen	Vlaamse Jeker
53	Hoog water	Vlaanderen	Vlaamse Jeker
205	-	Vlaanderen	Voer
182	Biologie/Ecologie	Wallonie	Algemeen (W)
179	Emissies	Wallonie	Algemeen (W)
176	Hoog water	Wallonie	Algemeen (W)
183	Inrichting en beheer	Wallonie	Algemeen (W)
177	Laag water	Wallonie	Algemeen (W)
178	Verdroging	Wallonie	Algemeen (W)
180	Waterkwaliteit	Wallonie	Algemeen (W)
36	Laag water	Wallonie	Geul - Gulp
70	Anders	Wallonie	Voer
48	Waterkwaliteit	Wallonie	Waalse Jeker
26	Hoog water	Wallonie	Waalse Maas
30	Waterkwaliteit	Wallonie	Waalse Maas

BIJLAGE 3

Ingevuld voorbeeld

In onderstaande tabel is een voorbeeld weergegeven van een format zoals dit op de internetsite: <http://beleidsanalyse.arcadis.nl/maasbeleid/default.aspx> te vinden is.

Thema	Waterkwaliteit		
Gebied	Vlaanderen		
SubGebied	Algemeen (VI.)		
Sleutelwoorden	Europese kaderrichtlijn water, Waterkwaliteit		
Actoren	Organisatie	Rol	Uitvoeringsrol
	Vlaamse Milieu Maatschappij	Ambtelijk	Beleid
	Aquafin (waterzuivering)	-	-
	Vlaamse Gemeenschap	Bestuurlijk	-
	Vlaamse Milieu Maatschappij	Ambtelijk	Uitvoering
	Vlaamse regering	Bestuurlijk	Budget
		-	-
		-	-
Interne Samenwerking	via Bekkencomites via VIWC		
Externe Samenwerking	- via grensoverschrijdende Stroomgebiedscomites - via IMC - via Interreg IIIa-programma Benelux Middengebied		
Grensoverschrijdend	Ja		
Grensoverschrijdend Toelichting	Voldoen aan Europese normen: - EEG-richtlijn 76/464 (verontreiniging aquatisch milieu door gevaarlijke stoffen); - Kaderrichtlijn Water - richtlijn Stedelijk Afvalwater		
Beleidsdoelen	WBP: - Het voeren van een emissiebeleid al naar gelang van de draagkracht van de ontvangende waterloop teneinde de vastgestelde kwaliteitsdoelstellingen voor oppervlaktewater te bereiken (2.4.1) Basis voor het kwaliteitsbeleid is functietoekenning aan het oppervlaktewater. De volgende hoofdfuncties worden onderkend: * basiskwaliteit* drinkwaterproductiekwaliteit* drinkwaterproductie- en viswaterkwaliteit* viswaterkwaliteit* zwemwaterkwaliteit Aan de functies hangen kwaliteitsnormen, hierbij is het de bedoeling dat Europese normen worden gevolgd (in het Maasbekken voldeed in 2000 slechts 55% van de wateren aan de normen voor basiskwaliteit). Wat betreft chemische stoffen richt de prioriteit zich op zware metalen en pesticiden. Er wordt gebruik gemaakt van vuilvrachtreductie-berekeningen om na te gaan welke saneringsinspanning van een doelgroep nodig is om de waterkwaliteitsnorm te		

	bereiken:1. aanwezige vuilvracht minus vuilvracht volgens waterkwaliteitsnorm;2. overschot vuilvracht procentueel terugrekenen aan doelgroepen;3. dit leidt tot een "toewijsbare immissievrachtreductie".Belangrijkste waterkwaliteitsnormen voor het oppervlaktewater:* CZV 30 mg/l* totaal stikstof 16 mg/l (maximum)* stikstof 10 mg/l (gemiddeld)* fosfor 1 mg/l (maximum)* fosfor 0,3 mg/l (gemiddeld)Belangrijkste waterkwaliteitsnorm voor het grondwater:* nitraat 50 mg/l (nitraatrichtlijn) Wat betreft vervuilingbronnen wordt onderscheid gemaakt in:* puntbronnen;* diffuse bronnen;* disperse bronnen (verspreide kleine puntbronnen waarbij aansluiting op een centraal zuiveringssysteem niet aangewezen of haalbaar is).
Beleidsdocumenten	Waterbeleidsplan Vlaanderen (2002-2006) Milieubeleidsplan 2003-2007 (VMM) Algemeen Waterkwaliteitsplan Maas 2003 (AWP2) (VMM) Mestactieplan 2 ... (VMM) Vlaams Reglement inzake Milieuvergunning I en II (Vlarem)
BeleidBudget	* Jaarlijks wordt een milieujaarprogramma vastgesteld waarin het Vlaams Gewest de budgetten voor het thema Milieu opneemt. * Riolering en zuivering: voor de periode 2001-2007 is een budget benodigd (en ook beschikbaar) van 66,9 mln euro: 29,2 mln voor bouw en renovatie van RWZI's en 37,7 mln voor collectering, afkoppeling oppervlaktewater en renovatie collectorenstelsel.
BeleidStart	6/1/2004 12:00:00 AM
BeleidEind	6/1/2004 12:00:00 AM
Status	Inspanningsverplichting
Maatregelen	Principes:1. voorzorgsbeginsel2. preventief handelen3. brongerichte aanpak4. standstil beginsel5. vervuiler betaalt Het Waterkwaliteitsplan Maas 2003 stelt de volgende acties voor (er worden geen maatregelen "opgelegd"). Huishoudens: * spaarzamer omgaan met water; * hemelwater hergebruiken; aanpak van ongezuiverde lozingen * milieuvriendelijke producten gebruiken; * gebruik pesticiden verminderen. Waterkwaliteitsbeheerder: * uitbreiden zuiveringsinfrastructuur; * opstellen voor programma's voor inplanting KWZI's en IBA's; Gemeenten: * uitbouw gemeentelijk rioleringsstelsel; * bewustmaking bevolking. Beheerder zuiveringsinstallatie: * werking RWZI's optimaliseren;

	Bedrijven: * toepassing van de Best Beschikbare Technologie; * implementatie afkoppelingsbeleid (zelfzuivering en hergebruik hemel- en effluentwater; Landbouw: * mestverwerking of mestexport; * nieuwe voedertechnieken, veevoeders en herstructurering veehouderij; * oordeelkundige bemesting; * herwaardering grachten- en waterlopenstelsel; * milieuvriendelijke inrichting waterloop.
UitvoeringBudget	
UitvoeringStart	1/1/2003 12:00:00 AM
UitvoeringEind	12/31/2007 12:00:00 AM
UitvoeringOrganisatie	Gewestelijk niveau: Het Vlaamse Gewest stelt plannen op; NV Aquafin is verantwoordelijk voor uitvoering en exploitatie van RWZI's; nu nog inspanningsverplichting wordt resultaatsverplichting: * uitbouw hoofdinfrastructuur * aanleg/onderhoud RWZI's: in de periode 2001-2007 is in het bekken van de Maas de bouw van 7 RWZI's voorzien; * aanleg/onderhoud collectoren & verbindingsriolering Gemeentelijk niveau: * aanleg Kleine WaterZuiverings Installaties (KWZI's) (< 2.000 ie) en rioleringen: er zijn bovengemeentelijk investeringsprogramma's tot 2007 voor aanleg riolering en RWZI's. Hiervoor deels gewestelijke subsidies. In de periode 2001-2007 worden in het bekken van de Maas 5 deekernen voorzien van een bovengemeentelijke KWZI. Individueel niveau: * bouw van individuele behandelingsinstallaties (IBA's).
Beleidsindicatoren	Ja
BeleidsindicatorenToelichting	* Fysisch-chemische waterkwaliteit: een Prati-index kleiner dan 4 stemt overeen met een matige waterkwaliteit. * Biologisch zuurstofverbruik: 66% van de meetplaatsen dat voldoet in 2007 aan gestelde normen BZV; * Biologische kwaliteitsnorm: 40% van de meetplaatsen heeft in 2007 een Belgische Biotische index (BBI) groter dan 7; op maximaal 25% van de meetplaatsen met een goede of zeer goede biologische kwaliteit voldoet de kwaliteit niet langer aan de basisnorm; * zuiveringsgraad huishoudens voor 2007 verhogen naar 80% (Maasbekken 85%).
Monitoring	Ja
MonitoringToelichting	Meetnet oppervlaktewater waaronder: - fysisch chemisch: MAP-meetnet (mest actie plan): 266 meetpunten sec voor landbouw/ nitraat, minstens maandelijks bemonsterd. Er vindt directe terugkoppeling naar landbouworganisaties plaats zodat agrariers hun bemestingsgedrag kunnen aanpassen; pesticiden meetnet - biologische meetnet

	- bacteriologisch meetnet
Handhaving	-
Contactpersonen	
Links	AMINAL , Vlaamse Milieu Maatschappij
Handhavingtoelichting	Niet duidelijk of aan overtreden van normen sancties zijn verbonden.
OverigeRelevantInfo	Bij toetsing aan de Vlare II-normen (stikstof 16 mg/l en 10mg/l en fosfor 1 mg/l) hoeven er in het gebied Maas geen maatregelen te worden genomen, bij toetsing aan de Nederlandse eutrofiernormen (stikstof 2,2 mg/l en fosfor 0,1 mg/l) zijn forse reducties nodig (resp. 77 % en 89%). http://www.mina.be/planningsgroep.html. Hierop staan links naar milieubeleidsplan en milieujaarprogramma's
Bijgewerkt	12/13/2004 8:28:01 AM

BIJLAGE 4

Verslag workshop

Op 9 december 2004 heeft er een workshop plaatsgevonden. Deze workshop had tot doel om voor de regionale Nederlandse waterbeheerder inzicht te verkrijgen in hoeverre er binnen het stroomgebied van de Maas sprake is van coherentie en incoherentie tussen Nederlands waterbeleid en het waterbeleid bij de buren Vlaanderen, Wallonië en Duitsland en hoe de samenhang kan worden verbeterd. De samenhang heeft betrekking op verschillende schaalniveaus (stroomgebied respectievelijk deelstroomgebied, Europa, lidstaat, regio, etc.) en is toegespitst op twee thema's: hoogwater en ecologische doelen.

Tijdens de workshop is gewerkt met werkgroepjes die ingedeeld zijn naar substroomgebieden, te weten de Schwalm, Mark en Geul. In elke werkgroep zaten vertegenwoordigers van betrokken provincies en inliggende waterschappen, een specialist van het betreffende gebied en een vertegenwoordiger van ARCADIS (zie voor deelnemerslijst de bijlage).

Binnen de werkgroepjes zijn twee fasen onderscheiden:

fase 1: inventariseren van coherenties en incoherenties van beleid en prioritering

fase 2: formuleer aanbevelingen hoe (in)coherenties aan te pakken in internationaal overleg.

Tussen deze twee fasen heeft een plenaire uitwisseling plaatsgevonden van fase 1. Hierin konden de deelnemers uit de verschillende werkgroepjes de resultaten uitwisselen en vragen aan elkaar stellen. Deze kennisuitwisseling is meegenomen in fase 2. Aansluitend aan fase 2 heeft een plenaire analyse plaatsgevonden.

Deze tekst geeft de resultaten van de workshopdiscussies weer die heeft plaatsgevonden.

Resultaten van de werkgroepen

Schwalm

Uit een eerste inventarisatie tussen (in)coherenties van beleid tussen Duitsland (lees Noordrijn-Westfalen) en Nederland is onderstaande tabel voortgekomen.

Algemeen Coherentie	Incoherentie	Opmerkingen
	Gelijke sense of urgency (ambitie) of heel verschillend?	
	Organisatiestructuur van het waterbeheer sterk versnipperd/ andere structuren (Kreiss, Stua ..)	
	In NI. vinden pogingen plaats om hoogwaterbeleid en KRW te integreren. in DI. Wordt de KRW als apart beleidsdossier opgepakt.	
	In de uitvoering van beleid blijken de verschillen pas goed. Dat blijkt bijvoorbeeld uit de volgende beleidsvelden: bestrijding van ratten, kanovaart, waterkracht	

	Geknipte (langs de grens) planprocessen	Duitsland denkt minder in relaties tussen bovenstrooms en benedenstrooms doordat ze minder afwentelingsprobleem hebben
	Verschillen in normering	

Hoogwater		
Coherentie	Incoherentie	Opmerking
	Ritssluiting. Het verschil in bestuurlijke organisatie is zo groot dat het vinden van de juiste counterpart over de grens vaak onmogelijk lijkt.	
Allebei problemen met hoogwater	Definiëring van hoogwater is verschillend. Hoogwater in Duitsland is last in de uiterwaarden (met uitzondering van enkele steden langs de Rijn, zoals Keulen en Bonn), hoogwater in Nederland is grote schade en evacuatie van mensen.	

Ecologie		
Coherentie	Incoherentie	Opmerking
	Het is onzeker of aan beide kanten van de grens dezelfde referenties en beelden voor de toekomst worden gehanteerd.	
	In NRW worden zo min mogelijk sterk veranderde wateren aangewezen en in Nederland zoveel mogelijk.	
	DI ziet KRW als een kans om dingen te veranderen en om de watersector te versterken. NI probeert KRW in bestaand beleid in te passen en heeft moeilijk 'vertaal' problemen.	

Aanbevelingen:

De spelers zijn de spin in het web als het gaat om grensoverschrijdende afstemming. Ken uw spelers en overleg zal resultaat boeken. Aspecten die van de speler inzichtelijk moeten worden, zijn:

Inzicht in de bevoegdheden van de instituties. De verschillen tussen Nederland en Duitsland zijn hier namelijk heel groot.

Zicht op het ambitieniveau. In NRW zijn de Groenen en de sociaal democraten aan de macht, in Niedersachsen het CDU en Nederland heeft een christen / liberaal kabinet. Deze verschillende politieke kleuren hebben grote invloed – zo blijkt uit vergelijkende onderzoeken – op de ambities waarmee de KRW wordt geïmplementeerd.

Kennis van de bestaande kennissystemen. De implementatie van de KRW wordt begeleid door inhoudelijke werkgroepen. Het maakt veel uit welke kennis vertegenwoordigd is in deze werkgroepen. Zo is bijvoorbeeld de typologie in Duitsland ontworpen op grond van morfologische kenmerken en die in Nederland op echohydrologische kenmerken. Soms lijkt het dat deze grote verschillen in uitkomst het gevolg zijn van min of meer toevallige samenstellingen van de genoemde inhoudelijke werkgroepen.

Ken de belangen van het buurland (bv.bruinkool, landbouw enz.) en vervolgens zoek de overeenkomstige belangen.

Daarnaast is er een aantal overige punten op te noemen:

Bereidheid om mee te willen denken

Politiek waterbelang (sanitair en natuur in Duitsland tegenover droge voeten in Nederland

Financiële structuren. NRW heeft geen geld, in Nederland heeft zelfs het waterschap (heel veel) eigen geld.

Voor al deze aspecten is het van belang dat er een goede regie is waarbij geldt: de eerste klap is een daalder waard. Daarbij geldt dat een iteratief proces moet worden doorlopen, van laag naar hoog en weer terug om een goede resultaat gerichte samenwerking tot stand te brengen.

Geul

Uit een eerste inventarisatie tussen (in)coherenties van beleid tussen Wallonië en Nederland is onderstaande tabel voortgekomen. Vetgedrukt zijn de prioritaire punten aangegeven.

Hoogwater	
Coherentie	Incoherentie
Zelfde principes (vasthouden, bergen afvoeren)	Grensoverschrijdende toepassing van principes is niet (altijd) duidelijk
Inhoud van plannen	Omgaan met risico's
Afkoppelbeleid	Indicatoren en normen
	Omgaan met klimaatverandering

Waterkwaliteit	
Coherentie	Incoherentie
Schoon regenwater afkoppelen	Infiltreren van regenwater
RWZI's	Normen
Plan	Vis migratietrappen (uitvoering)
Probleem met diffuse bronnen	Aanpak diffuse bronnen
Zelfde indicatoren voor biologische kwaliteit	Soortenbeleid
	Waterbodembeleid

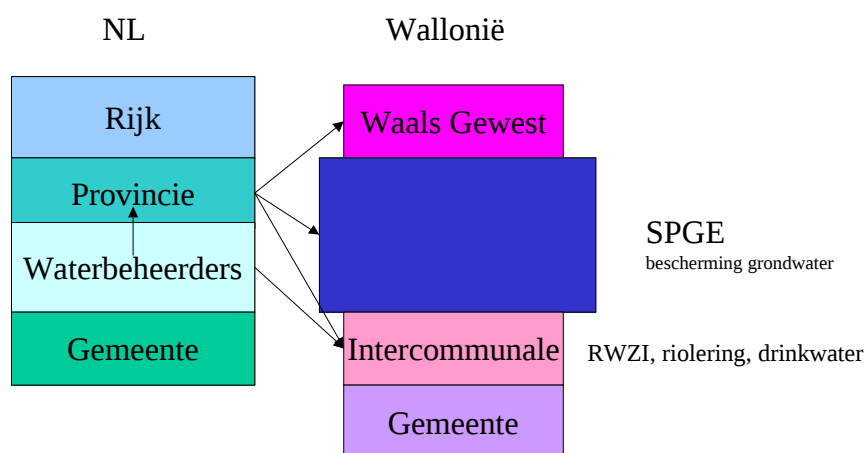
Algemeen beeld van (in)coherenties als uitkomst van de plenaire terugkoppeling na fase 1:

Over veel punten is het niet goed mogelijk om te bepalen of er sprake is van coherentie of van incoherentie.

Het algemeen beeld dat tevoorschijn komt is dat op het niveau van algemene principes de landen goed vergelijkbaar zijn, maar dat de interpretatie van de principes in de praktijk kan verschillen en de uitvoering verschillend in fase is of stagneert.

Organisatorische aspecten: Vlaanderen, Wallonië en NRW zijn organisatorisch meer hiërarchisch ingedeeld dan in Nederland.

Communicatie: In onderstaande schema zijn de diverse overheidsniveaus aangegeven in Nederland en Wallonië. Met de pijlen is aangegeven tussen welke ambtelijke niveaus communicatie wenselijk is.

Acties:

Doorstart / reanimatie Geul-cie

Met prof. Smits is afgesproken dat tijdens de vergadering van de IMC dhr. Delbeuck (Directeur Général voor o.a. milieu) en dhr. van Nierop kennismaken en een afspraak maken over bilateraal overleg over de Geul en Jeker (een soort reanimatie van het stroomgebiedcomité Geul). Centraal onderwerp voor het vervolg overleg is de uitvoering van de KRW. Overige ideeën zijn:

Informatie-uitwisseling over onderzoeken en KRW-rapportage

Toelichting op de toepassing van de KRW en discussie over overeenkomsten en verschillen

Gezamenlijke doelen bepalen: KRW, hoogwater, erosie.

Mogelijkheid tot een gemeenschappelijk actieplan of een pilot bespreken.

In 2009 gezamenlijke bijdrage aan SGBP Maas.

Voorwaarde is dat de eerste contacten op informele basis worden ingezet.

Regionale kennisuitwisseling over soortenbeleid op technisch / wetenschappelijk niveau

Workshop organiseren tussen Universiteit van Luik, Aken, provincie en RIZA door autoriteiten.

Gezamenlijk grensoverschrijdend project: maak gebruik van Europese subsidie. Pilot Geul: analyse (in voorbereiding?) WRO en FB.

In het algemeen is het advies in te zetten op informeel overleg om dit in een later stadium te formaliseren.

De Mark

Uit een eerste inventarisatie tussen (in)coherenties van beleid tussen Vlaanderen en Nederland is onderstaande tabel voortgekomen.

Algemeen Coherentie	Incoherentie	Opmerking
Beleidsvoornemens staan als een huis; zelfde principes worden gebruikt (vasthouden, bergen, afvoeren; schoonhouden, scheiden, schoonmaken)	De uitvoering is een zorgpunt (incl. financiering en handhaving). Daar waar planvorming duidelijke coherenties vertoont, stagneert de uitvoering in het buurland Vlaanderen. Oorzaak lijkt aan de te beperkte financiële middelen te liggen of omdat de betrokkenen niet de bevoegdheid over de financiële middelen hebben.	Vlaamse planvorming lijkt op die van NL van 5-10 jaar gelden: zeer goed in elkaar maar te hoge ambities. NL maakt nu simpeler plannen die naar verwachting ook uitvoerbaar zijn (realistische ambities)
	Door de hiërarchische organisatiestructuur is er weinig mandaat op de werkvloer. Voor harde afspraken moet je in Brussel zijn	
	Integrale aanpak met Vlaanderen en Wallonië lukt niet. Het is moeilijk om met één van de buurlanden tot afspraken te komen. De verhouding tussen Vlaanderen en Wallonië is dusdanig dat met beiden tegelijk tot afspraak komen eigenlijk onmogelijk is.	Bij de Mark niet aan de orde. Bij de Dommel zeer beperkt.
	Vlaanderen geeft geen prioriteit aan sgb Maas maar aan Schelde. De Schelde neemt een veel groter oppervlak in Vlaanderen in; het Maas sgb bestaat uit "slechts" een paar bovenstroomse riviertjes	
	Politieke invloed van Vlaanderen is groter dan in Nederland waardoor beleid minder stabiel is.	
Zelfde Europese Kaders	Verschillende interpretatie van Europese Kaders	
	Grensoverschrijdende bestuurlijke contacten zijn minimaal; meestal is er alleen een ambtelijk contact (plenair in stroomgebiedcomité + bilateraal ad hoc)	

Hoogwater	
Coherentie	Incoherentie
Kwantitatieve modelberekening vinden aan beide kanten van de grens plaats met het doel: water primair vasthouden	Modellen houden bij de grens op
	Bovenstrooms wordt er te weinig vastgehouden

Ecologie	
Coherentie	Incoherentie
Nieuwe ontwikkelingen: samenwerking wordt gezocht in concrete maatregelen "vanuit de basis".	

Acties:

Intensiveren van bestuurlijke contacten, doorstart van Vlaams-Nederlands Intergraal Water Overleg. Dit was een overleg op niveau van DG-water en minister van het Vlaamse Gewest. Een “gegeven” is steeds geweest dat de minister van het Vlaamse Gewest niet met een Gedeputeerde wilde praten; die impasse zal wellicht doorbroken kunnen worden. Zo lijkt nuttig de suggestie als “wellicht verstandig om in eerste instantie de Staatssecretaris te vragen om contact te zoeken met haar counterpart op Ministeries in plaats van met alle goede wil zelf als Provinciaal bestuur naar bv. Brussel af te reizen.

Intensiveren van projectgebonden overleggen.

Opstarten pilot(s) en aanhaken aan / verbreden van initiatieven in de diverse subdeelstroomgebieden en dit koppelen aan KRW. Maak hierbij gebruik van eerdere pilots (Schelde, Eem).

Inspanning voor zelfde doelen en begrippen.

Algemeen geldt dat de KRW de leidraad is waarlangs de kans moet worden gegrepen om het internationaal overleg nieuwe kansen te geven.

Deelnemers

Deelnemer	Organisatie
Goos Kant	Waterschap de Dommel
Dick van Nierop	Provincie Limburg
Piet van Kerkvoort	Provincie Limburg
Frank Vermeij	Provincie Limburg
Joep Geenen	Provincie Limburg
Fred van de Brink	Provincie Limburg
Frank Hijens	Waterschap Roer en Overmaas
Jan Roumen	Waterschap Peel en Maasvallei
Harry van Buggenum	Waterschap Roer en Overmaas
Alfred Paarlberg	Waterschap Peel en Maasvallei
Piet van Iersel	Waterschap Brabantse Delta
Jac Slikker	Provincie Noord-Brabant
Prof. Nacken	Universiteit Aachen
Prof. Smitz	Universiteit Luik
Erik van Slobbe	ARCADIS
Piet Dircke	ARCADIS
Harry Horbach	ARCADIS
Marlies Dekkers	ARCADIS

COLOFON

WATERBELEID VAN DE BUREN

OPDRACHTGEVER:

PROVINCIE LIMBURG E.A.

STATUS:

Vrijgegeven

AUTEUR:

Ir. M. Dekkers (ARCADIS)

Dr. Ir. E. van Slobbe (ARCADIS)

BIJDRAGEN:

Prof. Dr. Ing. H. Nacken (RWTH Aachen)

Prof. J. Smits (University de Liège)

GECONTROLEERD DOOR:

Ir. P. Dircke (ARCADIS)

VRIJGEGEVEN DOOR:

Ir. P. Dircke (ARCADIS)

Maart 2005

110502/ZC5/035/200740

ARCADIS REGIO BV

Dr. Nevenstraat 5e

Postbus 1632

6201 BP Maastricht

Tel 043 3523 311

Fax 043 3639 981

www.arcadis.nl

©ARCADIS. Alle rechten voorbehouden. Behoudens uitzonderingen door de wet gesteld, mag zonder schriftelijke toestemming van de rechthebbenden niets uit dit document worden veeleelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, digitale reproductie of anderszins.